

Aan de Minister van
Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
de heer H.G.J. Kamp
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Datum
29 juni 2012

Ons kenmerk
RvB.115/12/NV/ptb

Telefoonnummer

Betreft : Uitvoeringstoets Opzegging verdrag Marokko
Uw kenmerk : IVV/OOG/2012/

Mijnheer de Minister,

Met uw brief van 1 juni 2012 heeft u mij verzocht het wetsvoorstel goedkeuring opzeggen bilateraal sociaalzekerheidsverdrag Marokko te beoordelen op gevolgen voor de uitvoering. Op uw verzoek doen wij u deze uitvoeringstoets binnen vier weken toekomen. De op 19 juni 2012 ambtelijk ontvangen Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel wordt niet meegenomen in deze uitvoeringstoets.

In het wetsvoorstel wordt de opzegging van het verdrag met Marokko geregeld. Dit verdrag regelt de Sociale Zekerheid tussen Nederland en Marokko. U heeft de andere sociale zekerheidsinstellingen, voor wie de opzegging ook van belang is, apart om een uitvoeringstoets gevraagd. U vraagt ons naar de consequenties van beëindiging van het verdrag voor de controle van de rechtmatigheid van sociale zekerheidsuitkeringen en naar de mogelijke gevolgen voor handhaving. Tevens vraagt u ons de effecten op de uitvoeringskosten in kaart te brengen en om hierbij zo veel mogelijk rekening te houden met het toekomstige inwerkingtreden van het besluit¹ van de Associatieraad dat de socialezekerheidsstelsels tussen de lidstaten van de EU en Marokko coördineert (hierna het Besluit tussen de EU en Marokko).

Het wetsvoorstel wordt uitvoerbaar geacht met de volgende kanttekeningen:

Handhaving

Het Bureau Sociale Zaken van de SVB heeft een belangrijke rol bij handhaving in Marokko. Dit bureau staat onder leiding van de Sociaal Attaché, die een diplomatieke status heeft en is verbonden aan de Nederlandse ambassade in Rabat. Het Bureau Sociale Zaken voert onder andere onderzoeken uit voor de Wet Werk en Bijstand (WWB) in opdracht van gemeenten en onderzoeken voor de Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen (AIO, onderdeel van de WWB) die uitgevoerd wordt door de SVB.

¹ Besluit van de Raad van 21 oktober 2010 PB L 306/1

In het verdrag met Marokko is een specifieke bepaling opgenomen over controles met betrekking tot de WWB. Deze vermogensonderzoeken worden uitgevoerd door het Bureau Sociale Zaken in samenwerking met de Marokkaanse autoriteiten. Bij opzegging van het verdrag vervalt deze specifieke bepaling en vervalt de rechtsbasis voor de onderzoeken voor de WWB. Het besluit tussen de EU en Marokko, dat overigens nog in werking moet treden, voorziet niet in een soortgelijke bepaling.

Opzegging van het verdrag zal naar verwachting betekenen dat het uitvoeren van onderzoeken voor de WWB moeilijker, zo niet onmogelijk wordt. De SVB en haar Bureau Sociale Zaken zullen na opzegging van het verdrag moeten bekijken of er alternatieve wegen en mogelijkheden zijn om vermogen op te sporen, bijvoorbeeld door het raadplegen van openbare registers en andere openbare bronnen. Wij zullen naar wegen zoeken om deze onderzoeken op een veilige en integere wijze voort te zetten.

Na opzegging kan het Bureau Sociale Zaken ook aanlopen tegen het feit dat de Marokkaanse autoriteiten enige vorm van samenwerking of medewerking weigeren. In het uiterste geval kan Marokko het werk van de medewerkers van het Bureau Sociale Zaken onmogelijk maken door bijvoorbeeld de diplomatieke status van de attaché in te trekken. Deze mogelijkheid is zeker niet uit te sluiten. Een soortgelijke situatie heeft zich reeds eerder voorgedaan toen in 2001 de toenmalige attaché startte met WWB onderzoeken zonder verdragsrechtelijke basis. Dit heeft geleid tot een diplomatiek conflict tussen Marokko en Nederland. Het ligt dan ook niet voor de hand dat Marokko thans wel onderzoeken zonder internationaal juridische basis zal gedogen. Een combinatie van opzegging van het verdrag met voortzetting van onderzoeken voor de WWB via andere wegen zal de diplomatieke betrekkingen met Marokko verstoren.

Controle van de rechtmatigheid van sociale zekerheidsuitkeringen

Indien Nederland het verdrag met Marokko opzegt dient de SVB de volgende uitkeringen nog rechtmatig te betalen:

- lopende AOW en Anw op grond van de overgangsregeling uit het verdrag (elk recht dat met toepassing van het verdrag is verkregen);
- nieuwe toekenningen AOW, alleen nog AOW-gehuwdenpensioen (maximaal 50% van het minimumloon);
- lopende AKW-uitkeringen gedurende twee kwartalen op grond van de overgangsregeling uit het wetsvoorstel Herziening exportbeperking kinderbijslagen;
- nieuwe AOW- en Anw- uitkeringen op grond van het Besluit tussen de EU en Marokko indien dit in werking is getreden.

Met het beëindigen van het verdrag vervallen de handhabingsbepalingen en mogelijkheden voor geneeskundige controles door de CNSS. Artikel 35 van het Administratief Akkoord² regelt echter dat artikel 31a wel van toepassing blijft bij opzegging van het verdrag. Artikel 31a regelt de controle van de rechtmatigheid van de sociale zekerheidsuitkeringen op basis van de samenwerking tussen de organen.

² Administratief Akkoord met betrekking tot de wijze van toepassing van het op 14 februari 1972 te Rabat ondertekende Algemeen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Marokko inzake sociale zekerheid.

Op grond van artikel 31a van het Administratief Akkoord blijft er een rechtsbasis voor de controle van de rechtmatigheid van sociale zekerheidsuitkeringen. Het is de vraag hoe hier in de praktijk mee omgegaan wordt na opzegging van het verdrag. Hierbij speelt de bereidwilligheid van Marokko een rol en de vraag wat wij nog aan medewerking en samenwerking van het verbindingsorgaan, de CNSS, kunnen verwachten. Er bestaat een serieus risico dat de CNSS medewerking en samenwerking dan weigert. Controles zouden dan nog plaats kunnen vinden door het Bureau Sociale Zaken. In het uiterste geval kan Marokko het werk van de medewerkers van het Bureau Sociale Zaken moeilijk maken door bijvoorbeeld de diplomatieke status van de attaché in te trekken. Wat ons dan nog rest aan controles is het rechtstreeks opvragen van levensbewijzen en inkomensformulieren bij gerechtigden zonder dat hier controles op plaats kunnen vinden. Het besluit tussen de EU en Marokko, dat nog in werking moet treden, voorziet in handhabingsbepalingen en mogelijkheden tot het sluiten van overeenkomsten voor het voorkomen en bestrijden van fraude en gebreken. Ook hier speelt de bereidwilligheid van Marokko een rol.

Het risico bestaat dat de SVB de bovengenoemde uitkeringen moet blijven betalen zonder dat hier controle mogelijkheden tegenover staan vanwege een verstoorde relatie met Marokko na opzegging van het verdrag. In dat geval vervallen ook de bepalingen met betrekking tot terugvordering van onverschuldigde uitkeringen.

Detacheringen

Door opzegging van het verdrag vervalt de mogelijkheid tot detachering en de bepalingen inzake de coördinatie van toepasselijke wetgeving. Dit zal leiden tot verplichte verzekering in zowel Nederland als Marokko.

Remigratiewet

Ondanks dat de Remigratiewet niet onder het verdrag valt, zal opzegging van het verdrag consequenties hebben voor de Remigratiewet. Remigranten waarbij de remigratie-uitkering samenloopt met een socialezekerheidsuitkering (bijvoorbeeld AOW) zijn nu vaak op basis van het verdrag verzekerd voor de Zorgverzekeringswet (Zvw). Indien het verdrag opgezegd wordt, bestaat deze mogelijkheid niet meer. Op grond van de Remigratiewet zal aan degenen die niet verzekerd zijn voor de Zvw een tegemoetkoming in de ziektekostenverzekering betaald worden. Dit leidt tot extra kosten voor de Remigratiewet.

Het begrip wonen

Beëindiging van het verdrag met Marokko leidt er naar verwachting toe dat er van meer mensen beoordeeld moet worden waar zij – naar omstandigheden beoordeeld – wonen omdat dit van belang is voor hun recht op uitkering. De woonplaats stellen wij onder meer op basis van de GBA vast. In de praktijk constateert de SVB regelmatig dat er afwijkingen voorkomen tussen de GBA en de feitelijke woonsituatie. Een toename van het aantal beoordelingen zal mogelijk leiden tot een toename van dergelijke constatering en gevolgen hebben voor de rechtmatigheid. De kwaliteit van de GBA ligt buiten de invloedssfeer van de SVB.

Mogelijk leidt het wegvallen van de kinderbijslag tot minder uitschrijvingen uit de GBA of een vermindering van meldingen aan de SVB bij een (tijdelijk) vertrek naar het buitenland van het kind.

Het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel voor de registratie van vrijstellingen op grond van de Leerplichtwet zou een welkome aanvulling zijn op de GBA bij het vaststellen van de woonplaats van het kind. Ook zal opzegging van het verdrag met Marokko mogelijk leiden tot (een melding van) terugkeer van kinderen naar Nederland.

Kortweg komen de te verwachten gevolgen van opzegging van het verdrag op het volgende neer:

- geen rechtsbasis meer voor onderzoeken voor de WWB;
- er bestaat een serieus risico dat de relatie met Marokko verstoord raakt na opzegging van het verdrag en dat de goede samenwerking en medewerking van de CNSS komt te vervallen;
- geen bepalingen meer met betrekking tot terugvordering van onverschuldigde uitkeringen;
- extra kosten voor de Remigratiewet;
- geen detacheringen meer en mogelijkheid van ongewenst verplichte verzekering in zowel Nederland als Marokko;
- opzegging van het verdrag zal naar verwachting er toe leiden dat er van meer mensen beoordeeld moet worden waar zij – naar de omstandigheden beoordeeld – wonen. De SVB verwacht dat de woonplaats van kinderen regelmatig onderwerp van bezwaar-en beroepsprocedures zal worden omdat deze straks bepalend is voor het recht op kinderbijslag;
- mogelijk leidt het wegvallen van de kinderbijslag tot minder uitschrijvingen uit de GBA of een vermindering van meldingen aan de SVB bij een (tijdelijk) vertrek naar het buitenland van het kind;
- opzegging van het verdrag met Marokko zal mogelijk leiden tot (een melding van) terugkeer van kinderen en eventueel moeders naar Nederland.

Invoeringstermijn

Indien de opzegging geschiedt zes maanden voor het einde van het lopende kalenderjaar, houdt het verdrag op van kracht te zijn aan het einde van dat jaar. Uw streven is om de beëindiging met ingang van 1 januari 2014 effectief te laten zijn. Rekening houdend met de opzeggingstermijn van zes maanden voorzien wij in de uitvoering geen problemen met de invoeringstermijn.

Uitvoeringskosten

In uw brief van 1 juni 2012 verzocht u om bij de effecten op de uitvoeringskosten zover mogelijk rekening te houden met het toekomstige inwerkingtreden van het Besluit tussen de EU en Marokko. Bij de berekening van de uitvoeringskosten beperken wij ons tot de variant waarbij het verdrag per 1 januari 2014 buiten werking wordt gesteld en het Besluit tussen de EU en Marokko per 1 januari 2014 in werking treedt. Dit betekent dat na 1 januari 2014 nieuwe uitkeringen voor de AOW en Anw op grond van het Besluit tussen de EU en Marokko toegekend zullen worden. In deze variant zullen wij de gerechtigden gelijktijdig informeren over het overgangsrecht en het in werking treden van het Besluit tussen de EU en Marokko.

Indien er geen sprake is van een naadloze aansluiting tussen het verdrag en het Besluit tussen de EU en Marokko zullen wij nieuwe aanvragen Anw, AOW-toeslag en AOW- ongehuwdenpensioenen gedurende die periode (voorlopig) moeten afwijzen. Bij inwerkingtreden van het Besluit tussen de EU en Marokko zullen wij deze aanvragen op een later moment alsnog moeten toekennen.

Daarnaast zullen wij de gerechtigden, die hun uitkering blijven ontvangen op grond van het overgangsrecht uit het verdrag, moeten informeren over het inwerkingtreden van het Besluit tussen de EU en Marokko. Dit zal extra kosten met zich meebrengen waar in de berekening van de uitvoeringskosten geen rekening mee is gehouden. Uitgangspunt van de berekening van de uitvoeringskosten is een naadloze aansluiting tussen het Besluit en het verdrag. Indien dit niet het geval is, maken wij de extra kosten graag inzichtelijk door een aanvullende berekening.

Indien het verdrag met Marokko wordt beëindigd per 1 januari 2014, worden de eenmalige kosten begroot op € 381.975,-. De gevolgen voor de formatie worden ingeschat op een besparing van 3 fte. De hiermee gepaard gaande besparing bedraagt € 195.525,-. Deze besparing zal niet eerder dan 1 juli 2014 gerealiseerd kunnen worden vanwege de overgangstermijn van de bestaande AKW-uitkeringen.

In bijlage II treft u een toelichting op de uitvoeringskosten aan.

et

Ik vertrouw erop u hiermee van dienst te zijn geweest, en stel het op prijs binnen 6 weken een reactie te ontvangen op deze uitvoeringstoets.

Hoogachtend,

Mevr. drs. N.A. Vermeulen MBA
voorzitter Raad van Bestuur

